

Preses relīze

Luksemburgā, 2023. gada 31. janvārī

ES revidenti: progress virzībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu ir lēns

- *Projekts, kas paredz integrēt visus valstu elektroenerģijas tirgus, tika aizsākts 1996. gadā*
- *Pilnīgu integrāciju kavē sarežģītie ES noteikumi un pārvaldības nepilnības*
- *Joprojām netiek izmantotas ekonomiskās priekšrocības, kas izriet no lielākas cenu konverģences*

Saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu Eiropas Savienība, neraugoties uz vērienīgajiem plāniem un zināmiem centieniem, ir panākusi lēnu progresu sava mērķa sasniegšanā savienot elektroenerģijas tirgus, lai nodrošinātu uzņēmumiem un iedzīvotājiem piekļuvi lētai elektroenerģijai. Valstu tirgu elektroenerģijas sasaiste vairākkārt kavējās ES pārvaldības nepilnību un pārrobežu tirdzniecībai nepieciešamo regulatīvo instrumentu sarežģītās sistēmas dēļ, un tas savukārt kavēja tirgus noteikumu īstenošanu. Arī tirgus uzraudzība, ko veic Eiropas Komisija un ES enerģētikas aģentūra ACER, nav nodrošinājusi pietiekamus uzlabojumus. Uzraudzības pasākumi ļaunprātīgas izmantošanas un manipulāciju ierobežošanai nav bijuši pietiekami tālejoši, un tas nozīmē, ka galvenais risks ES elektroenerģijas tirgū gulstas uz galapatērētājiem.

1996. gadā ES uzsāka sarežģītu projektu nolūkā pilnībā integrēt valstu elektroenerģijas tirgus. Mērķis bija nodrošināt patērētājiem pēc iespējas lētāku elektroenerģiju un palielināt ES energoapgādes drošību. Tomēr faktiski – gandrīz desmit gadus pēc paredzētās projekta pabeigšanas 2014. gadā – tirgu joprojām regulē 27 valsts tiesiskie regulējumi. Pašreizējās enerģētikas krīzes laikā kļuvis vēl uzskatāmāk, ka vairumtirdzniecības cenas dalībvalstīs ievērojami atšķiras, un mazumtirdzniecības cenas joprojām lielā mērā ietekmē valstu nodokļu likmes un tīkla maksas, nevis konkurence.

“Lai gan projekts tika atzinīgi vērtēts un ES apņemšanās bija vērienīga, Eiropas elektroenerģijas tirgu integrācija varēja būt daudz labāka,” sacīja par šo revīziju atbildīgais ERP loceklis Mihails Kozlovs. *“Centieni izveidot pilnībā integrētu tirgu ir kļuvuši vēl aktuālāki enerģijas un dzīves dārdzības krīzes dēļ, ar ko patlaban saskaras ES iedzīvotāji.”*

Neraugoties uz dažiem būtiskiem sasniegumiem, progress virzībā uz visu valstu elektroenerģijas tirgu sasaisti 2015.–2021. gada periodā bija lēns un nevienmērīgs dažādos ES reģionos un tirgus segmentos. Dalībvalstis nav pilnībā īstenojušas nevienu no ES vadlīnijām, lai gan tās ir saistošas, kā arī nebija panākts būtisks progress pārrobežu pārvades jaudas palielināšanā. Kavējumus revidenti saista ar to, ka Komisija ir izvēlējusies tīkla pamatnostādnes, kuras jāievieš, izmantojot noteikumus vai metodikas, par kuru apstiprināšanu ir atbildīgas valstu regulatīvās iestādes (VRI) un ACER. Šā iemesla dēļ pārrobežu tirdzniecības noteikumi bija pārāk sarežģīti un tika saskaņoti novēloti. Revidenti uzsver, ka Komisija savā ietekmes novērtējumā nepietiekami analizēja sava tirgus modeļa un pārvaldības lēmumu ietekmi. Uzraudzība par to, cik saskaņoti dalībvalstis ievieša noteikumus,

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

lielā mērā tika uzticēta ACER. Tomēr revidenti konstatēja, ka ACER veiktā uzraudzība un ziņošana bija nepietiekama, jo īpaši šādu iemeslu dēļ: nepietiekami dati, ierobežoti resursi un slikta koordinācija ar Komisiju.

Tirgus uzraudzība ar mērķi atklāt un novērst tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulāciju arī bija nepilnīga. Revidenti secina, ka ACER īstenotā datu vākšana nebija visaptveroša, un savākto datu novērtēšana aptvēra pārāk mazu ļaunprātīgas rīcības veidu skaitu. ACER nepiešķīra pietiekamus resursus datu analīzei un nevarēja sniegt atbalstu izmeklēšanā laikā, kad pieauga iespējamās pārrobežu tirgus ļaunprātīgas izmantošanas apmērs. Revidenti brīdina, ka elektroenerģijas ražotāji, piegādātāji un brokeri var izmantot nepilnības vai, sliktākajā gadījumā, dalībvalstis var sacensties, piedāvājot pielaidīgāko vidi sankciju un izpildes panākšanas ziņā. Tajā pašā laikā ACER nav pilnvaru nodrošināt, ka dalībvalstis panāk noteikumu izpildi saskaņotā veidā.

Konteksts

ES atbildību par ES enerģētikas politiku daļa ar dalībvalstīm. Pārrobežu elektroenerģijas tirdzniecībai būtu jāļauj uzņēmumiem un iedzīvotājiem visā ES piekļūt lētākajai pieejamajai enerģijai. Revidenti vērtēja, cik labi Komisijas regulatīvā pieeja un ACER veiktā tirgus pārraudzība palīdzēja sasniegt ES mērķi ieviest pienācīgi funkcionējošu iekšējo elektroenerģijas tirgu. Revīzija aptvēra periodu no 2015. gada līdz 2021. gada beigām, un revidenti galvenokārt vērtēja elektroenerģijas vairumtirgu.

ERP īpašais ziņojums 03/2023 "Elektroenerģijas iekšējā tirgus integrācija: vērienīgā mērķa pilnīgu sasniegšanu kavē sarežģīta juridiskā struktūra, kavējumi, nepilnības pārvaldībā un nepilnīga tirgus uzraudzība" ir pieejams ERP tīmekļa vietnē eca.europa.eu.

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Vincent Bourgeais*: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 551 502